

Nr 682.

Av herr **Håstad m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 193, med förslag till ändrad lydelse av § 49 mom. 2 regeringsformen samt § 1 mom. 2, § 38 mom. 2, § 45, § 55 mom. 1 samt §§ 58 och 63 riksdagsordningen.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 193 framställes förslag om viss utbyggnad av de möjligheter att anordna allmän folkomröstning i statliga anläggningar, som sedan 1922 finns införda i grundlagarna. De i propositionen framlagda förslagen är synnerligen begränsade och omfattar endast en utbyggnad av möjligheterna att anordna rådgivande (konsultativ) folkomröstning. En mera fullständig utbyggnad av folkomröstningsinstitutet till att även omfatta beslutande (decisiv) folkomröstning avvisas av föredragande departementschefen.

Från de politiska meningsriktningar vi tillhör har tidigare vid upprepade tillfällen framställts förslag om införande även i vårt land av i författningen inskrivna möjligheter till beslutande folkomröstning. Vi erinrar om motioner vid 1948, 1952 och 1953 års riksdagar samt om den till 1950 års folkomröstningsutredning avgivna reservationen av herrar Bergvall, Håstad och Wahlund. De skäl och omständigheter, som motiverar införandet av även beslutande folkomröstning, har där utförligt redovisats. Vi anser det därför onödigt att i denna framställning åter ingå härpå. Vi vill dock understryka, att ingenting inträffat som kan motivera ett ändrat ståndpunktstagande från vår sida.

I de vid innevarande riksdag väckta likalydande motionerna I: 382 och II: 488 har från vår sida föreslagits, att en rådgivande folkomröstning skulle anordnas enligt de nu gällande reglerna om införande av beslutande folkomröstning. Då utgången av en sådan folkomröstning (vilken vi förutsätter kommer till stånd), bör avvaktas, vill vi nu icke upptaga något yrkande angående beslutande folkomröstning.

I den föreliggande propositionen föreslår departementschefen, att det antal riksdagsledamöter, som skall få rätt att begära att viss fråga underställes folket i en rådgivande folkomröstning, bestämmas till en tredjedel av respektive kammares ledamotantal eller minst 50 i första kammaren och minst 77 i andra kammaren. Enligt vår mening är denna regel alltför restriktiv.

Det är givet, att regeln bör utformas med tillbörlig försiktighet, så att inte alltför små grupper erhåller möjlighet att framtvunga folkomröstningar. Farhågorna att folkomröstningsinstitutet skulle användas i rent obstruktionssyfte får dock inte överdrivas. Med hänsyn till den omfattande apparat en folkomröstning är finns här en naturligt återhållande faktor i risken att lida ett allvarligt bakslag i omröstningen.

Även om tredjedelsregeln skulle komma att göra det lättare än hittills att få till stånd en folkrådfrågning, kan man såsom framhållits i den av herrar Bergvall och Håstad till utredningen avgivna reservationen utgå från att en folkomröstning i så fall främst torde komma till stånd i storpolitiska frågor. Regeln skulle komma att lägga alltför starka hinder i vägen för folkrådfrågningar vid andra tillfällen, även om det skulle gälla problem, som mycket väl skulle lämpa sig för denna form av folkomröstning. Vi föreslår därför, att ifrågavarande antal sättes något lägre än vad departementschefen föreslagit eller till minst en fjärdedel av varje kammare. Antalet bör lämpligtvis avrundas till minst 40 för första kammaren och minst 60 för andra kammaren.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslår vi,

att riksdagen med ändring av vad Kungl. Maj:t föreslagit i propositionen nr 193 måtte för sin del besluta, att det antal ledamöter, som skall äga rätt att begära anordnande av rådgivande folkomröstning, bestämmes till minst 40 för första kammaren och minst 60 för andra kammaren, varför riksdagen således måtte antaga de i propositionen framlagda lagförslagen med de ändringar av § 49 mom. 2 regeringsformen samt § 1 mom. 2 och § 63 riksdagsordningen, som framgår av nedanstående lydelse:

Regeringsformen.

§ 49.

2:o) I ärende — — — allmän folkomröstning. Sådan omröstning skall anställas, därest minst *fyrtio* ledamöter av första kammaren och *sextio* ledamöter av andra kammaren förena sig i beslut därom. Folkomröstning må — — — dylik omröstning.

Rätt att — — — grundlagsenlig ordning.

Om utsättande — — — riksdagen gemensamt.

Riksdagsordningen.

§ 1.

2. Allmän folkomröstning i ärende av särskild vikt må, enligt vad därom i regeringsformens 49 § 2 mom. är stadgat, påkallas av minst *fyrtio* ledamöter av första kammaren och *sextio* ledamöter av andra kammaren.

§ 63.

När fråga — — — utskottet återförvisa. Avser utlåtandet fråga om anordnande av allmän folkomröstning skall sådan återförvisning ske, om minst en *fjärdedel* av kammarens samtliga ledamöter det begär.

Stanna kamrarna — — — kamrarna inkomma.

Vad kamrarna — — — sessionen förfallit.

Stockholm den 14 april 1954.

Elis Håstad.

Bertil Ohlin.

Jarl Hjalmarson.

Nr 683.

Av herrar **Sköldin** och **Sehlstedt**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 193, med förslag till ändrad lydelse av § 49 mom. 2 regeringsformen samt § 1 mom. 2, § 38 mom. 2, § 45, § 55 mom. 1 samt §§ 58 och 63 riksdagsordningen.*

(Lika lydande med motion i Första kammaren, nr 533.)

Stockholm den 13 april 1954.

P. A. Sköldin.

Ossian Sehlstedt.
